

A blurred background image of a woman with red hair and sunglasses on her head, with her right hand raised palm forward in a 'stop' gesture.

OUDERS BETREKKEN BIJ DE PREVENTIE EN AANPAK VAN PESTEN

OUDERBLIK

INLEIDING

1/5 van de Vlaamse kinderen wordt gepest tijdens hun jeugd. Vooral in de groep van de 11-12-jarigen liggen de cijfers erg hoog: ongeveer 1/3 (29%) zegt het slachtoffer te zijn geweest van pesten. De cijfers dalen met de leeftijd, maar zelfs bij 17-18-jarigen wordt 12% gepest (HBSC studie 2022¹). Daarnaast komen ook veel kinderen als getuige van peestsituaties in aanraking met pesten.

(Cyber)pesten blijft een hardnekkig probleem, ondanks de vele inspanningen die scholen leveren rond de preventie en aanpak van pesten. Die inspanningen worden overigens wel erkend door de ouders. Uit een bevraging van GO! ouders over pesten (2023)² blijkt dat 84% van de ouders vindt dat de school werk maakt van een schoolomgeving waar kinderen zich goed voelen.

Deze ouderblik gaat in op de samenwerking met ouders in de strijd tegen pesten. Er wordt met andere woorden niet theoretisch ingegaan op het thema pesten, maar wel op hoe de samenwerking tussen school en ouders hierrond vorm kan krijgen. Want er is geen twijfel mogelijk: pesten is een thema dat ouders na aan het hart ligt. Een goede samenwerking met ouders is dus essentieel voor ouders en school.

Dit gaat dan enerzijds over hoe een goede samenwerking met alle ouders vorm kan krijgen: ouders betrekken in het pestbeleid, ouders hierover informeren, de rol die de ouderwerking kan opnemen enz. Anderzijds belichten we hoe ouders ondersteund kunnen worden door de school als hun kind betrokken is bij een peestsituatie.

ALLE OUDERS BETREKKEN BIJ DE PREVENTIE EN AANPAK VAN PESTEN

Hoewel een goede samenwerking en afstemming met ouders in geval van een concrete peestsituatie cruciaal is, omvat een goede samenwerking met ouders meer dan enkel communicatie met ouders die rechtstreeks geconfronteerd worden met een peestsituatie. Het is voor alle ouders van de school belangrijk dat zij geïnformeerd worden en de kans krijgen om mee te denken over het pestbeleid, dat ze weten bij wie ze terecht kunnen bij peestsituaties, dat ze betrokken worden in acties die pesten voorkomen of verminderen, ...

De stem van ouders meenemen

In elke school zijn er formele en/of informele participatieorganen voor ouders waar pesten als thema kan besproken worden. Op die manier krijgt het schoolbeleid rond pesten vorm met inspraak van ouders, waardoor het beleid uiteraard sterker en meer gedragen is.

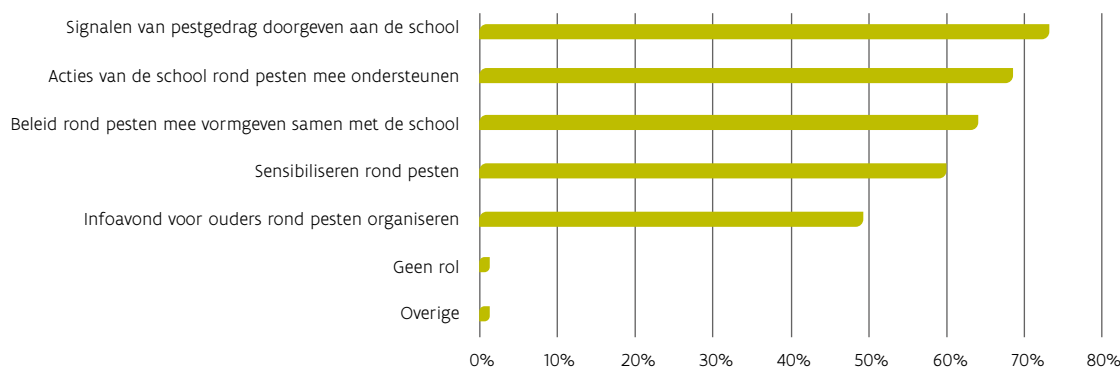
Ten eerste is er de schoolraad (waarin 3 ouders zetelen) die een overlegbevoegdheid heeft met de directeur over onder andere het thema welzijn en veiligheid op school. De aanpak van pesten, een pestactieplan, visie rond pestpreventie enz. kunnen dus onderwerp zijn van overleg tussen de schoolraad en de directie.

¹ Te raadplegen via <https://www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be/>

² Te raadplegen via <https://go-ouders.be/bevraging-ouders-over-pesten-op-school>

Daarnaast kan de ouderraad (het officieel adviesorgaan van ouders op school) hierover ook een advies formuleren op vraag of op eigen initiatief, aangezien zij dezelfde thema's als de schoolraad in haar bevoegdheid heeft. Ook andere ouderwerkingen op school – naast de formele ouderraad – kunnen actie ondernemen rond pesten. Uit de bevraging van GO! ouders rond pesten (2023) blijkt dat meer dan 70% van de ouders vindt dat de ouderwerking een signaalfunctie heeft rond pesten. Het is hierbij wel belangrijk dat de ouderwerking het beleid rond pesten, de contactpersonen van de school en de eigen rolafbakening goed kent. Meer dan 60% van de ouders geeft aan dat de ouderwerking het beleid rond pesten mee vorm kan geven.

Welke rol kan de ouderwerking volgens jou spelen in verband met pesten op school?

Naast het betrekken van de georganiseerde ouderwerkingen, zijn er uiteraard nog andere manieren om de stem van ouders mee te nemen in het beleid rond pesten. Zo geeft elke ontmoetingsactiviteit op school een opportuniteit om ouders op een informele manier te betrekken bij een thema. Of het thema pesten kan aan bod komen in een ouderbevraging. Let er daarbij wel op dat pesten een gevoelig thema kan zijn voor ouders. Hou hier rekening mee bij het opstellen/verwerken/communiceren van de bevraging.

Communicatie

Er is nog wat werk aan de winkel als het gaat over communicatie naar alle ouders. Zo blijkt uit de bevraging van GO! ouders over pesten (2023) dat minder dan de helft van de ouders tevreden is over de communicatie van de school over de manier waarop ze pesten aanpakt. Er blijkt veel onwetendheid te zijn bij ouders. Zo weet 43% van de ouders niet of de school aandacht heeft voor online pesten. Daarnaast weet 26% van de ouders niet of men tevreden kan zijn over de aanpak van de school. Tot slot weet 10% van de ouders niet of het kind en/of de ouder op school terecht kan bij een pestsituatie.

Probeer ouders dus zo ruim mogelijk te informeren. Denk bijvoorbeeld aan volgende onderdelen:

- Wat de school doet op vlak van preventie van pesten;
- Wat de school doet als een pestsituatie zich voordoet en welke methode gebruikt wordt (bv. No Blame, KiVa, School zonder Pesten, ...)
- Hoe de school een pestsituatie opvolgt;
- In welke situaties de school doorverwijst en met welke externe partners de school hiervoor samenwerkt;
- Welke rol de ouderwerking opneemt;
- Op welke manier/momenten alle ouders geïnformeerd worden over het pestbeleid;
- Op welke manier er een gedeeld jargon kan ontstaan op school en thuis. Leg ouders bijvoorbeeld het verschil uit tussen plagen en pesten of tussen klikken en melden.
- ...

De school kan hierover op verschillende manieren communiceren. Naast het opnemen van deze informatie in het schoolreglement, kan de school werken met een nieuwsbrief, een infoavond, Smartschool berichten, een Facebookpagina voor ouders, flyers, posters enzovoort.

Activiteiten

Naast het communiceren naar ouders en de stem van ouders meenemen in het pestbeleid, kunnen activiteiten voor ouders de alertheid voor en de kennis en vaardigheden van ouders aanscherpen met betrekking tot het thema pesten.

Zo kan de school bv. een webinar of infoavond organiseren met een expert (bv. zie aanbod GO! ouders) of kan een gespreksavond met ouders op klasniveau verheldering brengen rond een moeilijke klassfeer. Ook de ouderwerking kan hierin een rol spelen. Bijna 70% van de ouders gaf in de bevraging rond pesten (2023) aan dat ouderwerkingen de acties van de school mee kunnen ondersteunen. Het is daarbij zinvol om bij activiteiten voor ouders zoveel mogelijk in te haken op wat de school hierrond reeds doet met de leerlingen. Organiseer bv. een STIPPENwandeling voor gezinnen precies tijdens de Vlaamse Week tegen Pesten. Op die manier worden ouders beter geïnformeerd over de acties van de school en ontstaan er leer- en praatkansen tussen ouders en kinderen thuis.

Activiteiten voor ouders moeten niet altijd een specifieke focus op pesten hebben, denk zeker ook preventief! Een groep ouders die zich inzet voor de aanleg van een groene speelplaats of de aankoop van spelmateriaal bv., werkt mee aan een warm en verbindend schoolklimaat en hiermee aan pestpreventie.

Onderschat tot slot niet de voorbeeldfunctie van volwassenen, ook met betrekking tot pesten! Zorg er in schoolactiviteiten, activiteiten van de ouderwerking, contacten tussen leerkrachten, reacties op social media enz. steeds voor dat de school zich warm en inclusief opstelt. Laat geen ruimte voor uitsluitingen en roddels en probeer een goede samenwerking met oog voor ieders talent te installeren.

HOE OUDERS ONDERSTEUNEN ALS HUN KIND BETROKKEN IS BIJ EEN PESTSITUATIE

Inleiding

Als een kind gepest wordt, heeft dit vaak een grote impact op het volledige gezin. Ouders belanden dan samen met hun kind in een emotionele rollercoaster. De school kan hier een belangrijke ondersteunde rol opnemen. Uit de bevraging van GO! ouders (2023) bleek namelijk dat 76% van de ouders hulp zoekt bij de school als hun kind gepest wordt, 57% van de ouders doet dat als hun kind omstaander is en 48% als hun kind zelf pest.

Handvaten voor gesprek

Aangezien ouders voornamelijk hulp zoeken op school, geven we hieronder enkele handvaten mee om als school naar ouders te luisteren, hen te ondersteunen of te betrekken bij een concrete pestsituatie.

- Door een ouder uit te nodigen zorg je ervoor dat ze zich gesteund voelen. Je deelt de ernst die ouders ervaren en benadert hen als waardige partners. Daarbij is het belangrijk meer dan één aspect te belichten. Toon begrip wanneer een ouder niet op de hoogte was en stel je ontvankelijk op als een ouder iets meldt wat je zelf (nog) niet opmerkte. Stimuleer actie, volg de situatie mee op, luister, informeer, benader, bespreek mogelijke oplossingen, bevraag, houdt contact, enzovoort. Op die manier benadruk je dat je samen met de ouder wil zoeken naar oplossingen.

Een week geleden werd de vader van Clara gebeld door de school vanwege het gedrag van zijn dochter. De leerkrachten vermoedden dat Clara andere leerlingen pest. De vader was geschrokken en geloofde het niet, maar de leerlingbegeleider bevestigde dat meerdere leerlingen hadden gemeld dat het verder ging dan plagen. Hij adviseerde de vader om Clara op een rustig moment aan te spreken. De vader van Clara vertelde haar dat het niet acceptabel is om grappen te maken die anderen niet leuk vinden. Hij wordt volgende week opnieuw uitgenodigd bij de leerlingbegeleider om verdere stappen te bespreken.

- Probeer termen als 'schuldige' of 'slachtoffer' te vermijden in de communicatie met ouders, hoewel er geen twijfel mogelijk is dat pesten nooit verantwoord is. Leg ouders uit dat het gebruik van deze termen een kind in een bepaalde rol duwt en minder ruimte geeft voor leerkansen en verandering. Het is belangrijk te benadrukken dat het geen zin heeft om andere ouders en/of (de eigen) kinderen aan te spreken, te verwijten of te beschuldigen.
- Voor het kind dat gepest wordt: benadruk aan ouders dat dit kind nooit schuld treft. Let dus op met uitspraken die kinderen het gevoel geven dat zij moeten veranderen, voor zichzelf moeten opkomen, dat ze het pestgedrag moeten negeren.
- Voor het kind dat pest: benadruk aan ouders dat het gedrag van het kind afgekeurd wordt, niet het kind zelf. Let op met uitspraken die ervoor kunnen zorgen dat kinderen niet meer vertellen hoe hun schooldag was. Want dan dreigen de school en de ouders de voeling met de pestsituatie te verliezen. Maak ouders duidelijk dat ze moeten geloven in de mogelijkheden van het kind om te veranderen.

De papa van Emin werd vroeger gepest en reageert nogal emotioneel als hij hoort dat zijn zoon nu een klasgenoot pest. Hij geeft aan dat hij geen pestkop in huis wil. De zorgleerkracht gaat met hem in gesprek om te duiden dat het gedrag van zijn zoon naar de klasgenoot moet veranderen. Ze schetst dit als een leerproces waarbij ze zijn zoon zal ondersteunen door te werken aan sociale vaardigheden en empathie.

- Maak tijd voor een strategie waarbij het kind zelf betrokken wordt: wanneer een peestsituatie op school gemeld wordt door een ouder/leerkracht/medeleerling/..., betrek eerst en vooral het kind zelf.

De mama van Vic zocht een leerkracht op om te melden dat ze merkt dat Vic zich anders gedraagt als hij thuiskomt van school. Ze gaf aan dat ze vreest dat er sprake is van pestgedrag, maar dat Vic er zelf niets over aangeeft. Ze wil graag op zoek gaan naar oplossingen, maar daarvoor moet Vic eerst kunnen praten.

- Geef ouders die erg emotioneel en/of defensief reageren de tijd om de boodschap te verwerken. Als de emoties hoog oplopen, is het vaak beter om het gesprek op een andere moment verder te zetten. Is het moeilijk om met ouders op één lijn te komen, schakel dan het CLB in. Zij kunnen de ouders en kinderen ook ondersteunen om pestproblemen aan te pakken.

MATERIALEN VOOR OUDERS

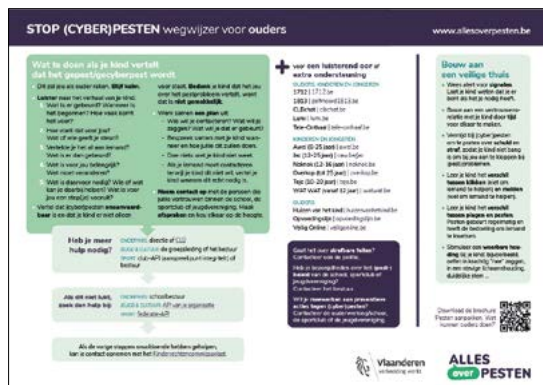
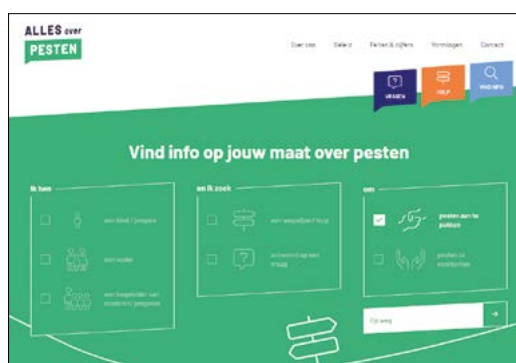

Brochure 'pesten aanpakken, wat kunnen ouders doen'

Vaak vragen ouders zich af wat zij thuis kunnen doen om pestgedrag te voorkomen of pesten te stoppen. De 3 ouderkoepelverenigingen GO! ouders, KOOGO en VCOV ontwikkelden hiervoor de brochure 'Pesten aanpakken. Wat kunnen ouders doen?'. Met het stappenplan uit de brochure kunnen ouders samen met hun kind aan de slag als hun kind een pestsituatie meldt bij hen. De brochure bevat bv. tips rond het creëren van een veilige thuissituatie waar kinderen zich goed voelen. Ook is er in de brochure aandacht voor de ondersteuning van kinderen die omstaander zijn en kinderen die zelf pesten. Meer informatie en aanvragen kan [hier](#).

Website allesoverpesten.be

De website www.allesoverpesten.be bundelt bestaande, betrouwbare informatie over het thema pesten. Het biedt hulp aan kinderen/jongeren, leerkrachten, begeleiders, ouders en iedereen die omgaat met kinderen en jongeren. Op de startpagina leidt de navigator ouders specifiek naar die onderdelen die voor ouders relevant zijn.

Wegwijzer voor ouders

Wie als ouder geconfronteerd wordt met een pestverhaal, heeft vaak veel vragen. Bij wie kan ik terecht om dit probleem aan te pakken? En wat als daar geen oplossing uit de bus komt? Waar kunnen mijn kind en ik een luisterend oor of begeleiding vinden? Om ouders op weg te helpen in deze moeilijke zoektocht, ontwikkelden de 3 ouderkoepelverenigingen met het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten een wegwijzer voor ouders rond pesten. Naast de wegwijzer voor ouders, is er ook een wegwijzer voor begeleiders ontwikkeld en een wegwijzer voor kinderen en jongeren. Meer informatie en aanvragen kan [hier](#).

